

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติด่วน

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไข ผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไป

อ.พ. 4/2562 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

เอกสารประกอบการพิจารณา

เอกสารเพิ่มเติม

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. 0 2244 2070-2

ญัตติด่วน

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
ผลกระทบและหาแนวทางแก้ไข ผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ
ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษา
ความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติ
โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ
และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไป
(นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นางอรรรณ พันธ์เป็รื่อง	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
นายทนต์ศักดิ์ สุระคำแหง	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 1
นางสุภาวดี ตันตระกูล	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 2
นางมาลินี คงริน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายอริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางสาวศรันยา สีมา	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นายอนันท์ เกียรติสารพิภพ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นายณัฐพล ยิ่งกล้า	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวสิริพิชญ์ชนก คุณประเสริฐ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางเมณฑาพร กาญจนินทุ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวอุไร ธรรมเพชร	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางมัลลิกา สมบัติศิริ	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวเมษณีญา สนวนทรัพย์	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางเสาวภา วาสนา	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวอัชฌา ไตรมาลัย	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กันยายน 2562

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีผลบังคับใช้แล้ว และได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นผลให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีเข้ามาบริหารประเทศ ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 265 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ภายหลังจากการทำให้รัฐประหาร คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ออกประกาศคำสั่ง คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ซึ่งอาจถูกมองว่าส่งผลกระทบต่อประชาชน เช่น การจับกุมคุมขังประชาชนที่ใช้สิทธิเสรีภาพและการชุมนุมทางการเมือง การใช้สิทธิเสรีภาพในการตรวจสอบรัฐบาล การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของประชาชนในศาลทหาร รวมถึงผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน เป็นต้น และอาจจะส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

อย่างไรก็ตาม ก่อนการเข้ารับหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 9/2562 เรื่อง การยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติบางฉบับที่หมดความจำเป็น ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 265 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบกับมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงมีคำสั่งให้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามคำสั่งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวก่อนวันที่ประกาศหรือคำสั่งนั้น ๆ สิ้นผลใช้บังคับ โดยให้การกระทำและการปฏิบัตินั้นเป็นการกระทำและการปฏิบัติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายตามมาตรา 279 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ทั้งนี้ ผลจากการออกประกาศ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่อาจถูกมองว่ามีผลกระทบต่อประชาชน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นั้น จึงได้มีการเสนอญัตติด่วนขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไขผลจากประกาศ และคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ ประกาศ คำสั่ง และคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 สารสำคัญ ผู้ติดตาม เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไข ผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ ประกาศคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	3
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้ติดตาม	8
- รวมกฎหมาย สนช. ที่ผ่านอย่างคาใจ	10
- ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคม	13
- ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน	17

ส่วนที่ 1

สาระสำคัญ

ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไข ผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไป (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไข ผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ ประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางปรับแก้ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เปลี่ยนแปลงไป

เหตุผล

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 และได้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 เป็นผลให้มีรัฐสภาและรัฐบาลบริหารประเทศที่มาจาก การเลือกตั้ง โดยเมื่อมีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีแล้ว จะมีผลให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งตามนัย มาตรา 265 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นั้น

เนื่องจาก ตลอดระยะเวลาที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติใช้อำนาจในฐานะรัฐประหารเป็นระยะเวลากว่า 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศของเรามีปัญหาสถานการณ์ความมั่นคงที่กระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ จึงมีการออกประกาศ คำสั่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการควบคุม บริหารสถานการณ์ของประเทศในห้วงเวลานั้น

แต่ในบางช่วงเวลาที่มีการประกาศหรือออกคำสั่งต่าง ๆ ขึ้น มีความเร่งด่วนฉุกเฉิน ทำให้ประกาศคำสั่งบางฉบับขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบเพียงพอ ทำให้มีผลกระทบต่อประชาชน

ประกอบกับในช่วงเวลาที่ผ่านมา ที่มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ได้มีการบัญญัติกฎหมายจำนวนมาก แต่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมิได้เป็นผู้แทนราษฎร จึงไม่อาจเข้าใจสภาพปัญหาของสังคมและประชาชนได้เท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง กฎหมายเหล่านั้นจึงอาจมีความไม่เหมาะสมและอาจมีผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจโดยไม่สมควร

บัดนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีผลบังคับใช้แล้ว และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแล้ว สมควรที่จะมีการยกเลิกปรับปรุง แก้ไข บรรดาประกาศ คำสั่งต่าง ๆ ของคณะปฏิวัติในอดีตและของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป

จึงสมควรมีการพิจารณาถึงผลกระทบของประกาศ คำสั่งต่าง ๆ ดังกล่าว รวมทั้งบรรดา กฎหมายที่ออกใช้บังคับโดยผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อหาแนวทางแก้ไขเพื่อประโยชน์ของประชาชนต่อไป

อนึ่ง บรรดาประกาศ คำสั่งของ คสช. และกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติ แห่งชาตินั้น มีประเด็นว่าด้วย การใช้อำนาจของคณะรัฐประหาร ซึ่งไม่มีระบบตรวจสอบและขัดกับ หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สมควรพิจารณาหาแนวทาง ยกเลิกผลจากการใช้อำนาจนั้นในทางนิติบัญญัติ เพื่อเป็นแนวทางที่จะใช้ในอนาคต่อไปด้วย

ส่วนที่ 2

บทวิเคราะห์

คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้าควบคุมการบริหารประเทศเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ต่อมาได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งมีบทบัญญัติของมาตรา 44 ได้ให้อำนาจหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติไว้ ซึ่งได้บริหารประเทศมาประมาณ 5 ปี จนกระทั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้สิ้นสุดลง จึงต้องศึกษาผลกระทบและหาแนวทางแก้ไขผลจากประกาศและคำสั่งคณะปฏิวัติคณะต่าง ๆ ประกาศ คำสั่ง และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และศึกษาผลกระทบและความเหมาะสมของกฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ผลกระทบด้านกฎหมาย

กฎหมายที่บัญญัติโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเป็นการตรากฎหมายที่มีความรวดเร็วและกฎหมายที่ตราออกมาหลายฉบับ ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมซึ่งประชาชนยังมีข้อกังวลถึงความรอบคอบในการตรากฎหมายมาบังคับใช้ เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา การตราพระราชบัญญัติให้มหาวิทยาลัยออกนอกระบบ การตราพระราชบัญญัติกำลังพลสำรองสามารถเรียกผู้ผ่านเกณฑ์ทหาร หรือผ่านการเรียน รด. กลับเข้ามารับราชการทหารได้อีกเพื่อเป็นกำลังพลสำรอง เป็นต้น

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 2/2560 เรื่อง การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2560 เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 47/2560 เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นการอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 ลดข้อจำกัดเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาโครงการ EEC เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ภาครัฐและภาคเอกชนในระยะยาว โดยเฉพาะประเทศไทยจะได้รับการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ประชาชนจะสามารถเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่ดี นักลงทุนภาคเอกชนที่เข้ามาประกอบกิจการในเขตพื้นที่ EEC จะได้รับความสะดวกจากการบริการที่ครบวงจรและได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย อาทิ สิทธิประโยชน์ทางภาษี สิทธิประโยชน์ในการนำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นการดึงดูดและสร้างแรงจูงใจในการลงทุนจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของแรงงานไทยที่เกิดจากการแข่งขันระหว่างแรงงานไทยและแรงงานต่างประเทศ ตลอดจนการให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีอากรแก่นักลงทุนอาจส่งผลให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีได้น้อยลง ซึ่งจะกระทบต่อความสามารถในการหางบประมาณรายได้ให้เพียงพอต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีในที่สุด ในส่วนของการยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองในการจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ในที่ดิน แผนผัง

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภค เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุน ด้วยการลดข้อจำกัดทางกฎหมายเรื่องพื้นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมนั้น การใช้อำนาจตามมาตรา 44 ดังกล่าว จะมีผลต่อการยกเว้นผังเมืองรวมทั้งบังคับให้อยู่ในปัจจุบันทั้ง ๆ ที่กฎหมายดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่มาแล้ว

การแก้ไขปัญหาในการเชื่อมต่อและร่วมใช้ระบบรถไฟฟ้า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 42/2559 และ 78/2559 เรื่อง การดำเนินการโครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน และเรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาการเชื่อมต่อระบบรถไฟฟ้าโครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน (สายเฉลิมรัชมงคล) ช่วงหัวลำโพง-บางซื่อ และโครงการรถไฟฟ้าสายสีม่วง ช่วงบางใหญ่-บางซื่อ นั้น ถือได้ว่าส่งผลดีต่อประชาชนที่ใช้ระบบสาธารณูปโภคของรัฐและส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนผู้ใช้บริการและเป็นการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการจัดระบบการขนส่งสาธารณะของประเทศ เนื่องจากการจัดระบบการขนส่งสาธารณะถือเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนเป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางของประชาชน แต่เนื่องจากการจัดระบบการขนส่งสาธารณะ โดยรถไฟฟ้าโครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินและสายสีม่วงดังกล่าว ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเชื่อมต่อและร่วมใช้ระบบรถไฟฟ้า ในกรณีนี้ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 ให้มีการดำเนินการก่อสร้างโครงการส่วนต่อขยายของรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินและสายสีม่วง เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากระบบการขนส่งสาธารณะของประเทศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

การขยายเวลาการชำระเงินจากผู้ประมวลคลื่นความถี่ทั้งหมดที่ผู้รับใบอนุญาต คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 4/2562 เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม คสช. โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 44 เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการโทรศัพท์มือถือและผู้ประกอบการทีวีดิจิทัล การขยายระยะเวลาชำระหนี้ 4G ดังกล่าวแม้จะไม่ได้ส่งผลกระทบต่อรัฐได้รับชำระหนี้เป็นจำนวนน้อยลงก็ตาม เนื่องจากผู้ประกอบการเอกชนยังคงต้องชำระหนี้เป็นจำนวนเงินเท่าเดิม ดังปรากฏในเอกสารที่ กสทช. นำเสนอในการชี้แจงว่า ไม่ว่าจะขยายระยะเวลาการชำระหนี้หรือไม่ก็ตาม ผู้ประกอบการเอกชนก็ต้องชำระหนี้จากการประมูล 4G เป็นจำนวนเงินเท่ากันคือ 203,317 ล้านบาท เมื่อครบกำหนดชำระในปี 2572 อย่างไรก็ตาม ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ดอกเบี้ย ซึ่งจะต้องคำนวณตามเวลาที่รอการชำระหนี้ด้วย การขยายเวลาการชำระหนี้โดยไม่คิดดอกเบี้ยย่อมส่งผลให้ผู้ประกอบการดังกล่าวได้รับประโยชน์ในทางอ้อม

ผลกระทบด้านสังคม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 279 ได้กำหนดให้บรรดาประกาศ คำสั่ง และการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ยังคงมีผลใช้บังคับโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป จนกว่าจะยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ เว้นแต่ประกาศหรือคำสั่งที่มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจทางบริหาร การยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำโดยคำสั่งนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี

คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมด้านสังคมในหลายประเด็น เช่น

การดำเนินการเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาและการวิจัย ในบางกรณีมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เช่น แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ในบางมาตรา หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวแม้จะไม่ได้ผ่านกระบวนการตราพระราชบัญญัติจากรัฐสภา แต่ในขณะที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นก็ยังมีได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน การดำเนินการลักษณะ ดังกล่าวจึงมีผลและสามารถบังคับใช้ได้ เช่นเดียวกับกรณีที่เคยเกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมากรณีการแก้ไข พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อย แห่งชาติ ฉบับที่ 54 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 และยังคงมีผลใช้บังคับจนกระทั่งปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตรวจชำระประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งส่งผลต่อกิจกรรมทางสังคมและนำมาตรการ ที่ได้กำหนดขึ้นต่าง ๆ นั้น มาดำเนินการผ่านกระบวนการตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน อาจส่งผลดีต่อ ประชาชนยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 ได้กำหนดมาตรการ ที่สำคัญว่า รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่ส่งผลดีต่อประชาชนอย่างยิ่ง

ผลกระทบด้านการเมือง

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้า คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่ยังคงอยู่ ซึ่งบางฉบับมีผลต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพสื่อมวลชน เสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยประกาศและคำสั่งที่ยังคงมีอยู่นั้นมีจำนวน 20 ฉบับ ที่ประชาชนเห็นว่าควรยกเลิก ในประเด็นเสรีภาพของสื่อมวลชน จำนวน 2 ฉบับ ประเด็นเสรีภาพในการแสดงออก จำนวน 5 ฉบับ ประเด็นสิทธิ ในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 4 ประเด็นสิทธิชุมชนและสิ่งแวดล้อม จำนวน 9 ฉบับ

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติด้านสิทธิเสรีภาพที่อยู่ในความสนใจของประชาชน และมีความเห็นว่าสมควร ยกเลิกมีด้วยกัน 2 เรื่อง คือ 1) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบ เรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 13/2559 เรื่อง การป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลาย ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 2) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง

กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัวเป็นความผิด ซึ่งเป็นประกาศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติอีก 1 ฉบับ ที่ส่งผลต่อเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน ซึ่งมีหลายฝ่าย ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการคงอยู่ของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับนี้

สำหรับการประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แม้จะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าการใช้อำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นการใช้อำนาจที่ไม่สามารถตรวจสอบหรือถ่วงดุลได้ และประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วม โดยเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองไม่สามารถแสดงความคิดเห็นและไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้ แต่อย่างไรก็ตามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ใช้อำนาจดังกล่าวนี้ เพื่อรักษาความสงบและความมั่นคงของประเทศชาติ โดยคำสั่ง ประกาศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศชาติเป็นสำคัญ แต่ในช่วงที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เตรียมการเพื่อให้ประเทศกลับคืนสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรี ที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้จะเข้ารับหน้าที่ ดังนั้น หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคณะรักษาความสงบแห่งชาติยังคงมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2558 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2559 ซึ่งกำหนดให้อำนาจของ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคณะรักษาความสงบแห่งชาติยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 ก่อนที่คณะรัฐมนตรีได้ถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเข้ารับหน้าที่ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2562 เรื่องการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ บางฉบับที่หมดความจำเป็น การยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่หมดความจำเป็น เพื่อให้บทบัญญัติของกฎหมายมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความเป็นเอกภาพของกฎหมายทั้งระบบเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงและการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง อันเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้อาศัยอำนาจในมาตรา 265 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้มีคำสั่ง ที่ 9/2562

ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 ให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ตามที่ระบุในบัญชีท้ายคำสั่งนี้

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ บางฉบับซึ่งได้ถูกยกเลิกไปแล้วแต่ยังคงมีอีกหลายฉบับที่ยังไม่สิ้นผล หากต้องการยกเลิกต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 279 คือ ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ การยกเลิกคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ส่งผลให้บรรยากาศความกังวลของประชาชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีความผ่อนคลายมากขึ้นนอร์ปกับประเทศได้กลับคืนสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยสมบูรณยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณาญัตติ

“รัฐประหาร” หมายถึง การใช้กำลังเข้ายึดอำนาจการปกครองอย่างเฉียบพลันจากรัฐบาล โดยไม่เป็นไปตามวิถีทางที่รัฐธรรมนูญกำหนด¹ ซึ่งนับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เกิดการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศมาแล้ว 13 ครั้ง โดยคณะบุคคลซึ่งเรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น คณะปฏิวัติ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นต้น โดยมูลเหตุของการรัฐประหารคือ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และเพื่อควบคุมเหตุการณ์รุนแรงไม่ไห้บานปลายเพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และเมื่อเข้าควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินได้แล้ว คณะรัฐประหารจะใช้อำนาจออกประกาศหรือคำสั่งของคณะรัฐประหารยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายบางฉบับ เรียกให้บุคคลมารายงานตัว ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อควบคุมสถานการณ์ให้อยู่ในความเรียบร้อย

ภายหลังจากการรัฐประหารในปี 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้าควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศแล้ว ได้ใช้อำนาจออกประกาศและคำสั่งใน 3 ลักษณะ² คือ

1. **ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ** เป็นการออกประกาศโดยอาศัยอำนาจพิเศษในฐานะรัฐอธิปไตย ซึ่งส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการทั่วไปใช้บังคับกับประชาชนทุกคน เช่น ประกาศให้สถานศึกษาทั่วประเทศหยุดทำการ และประกาศขอความร่วมมือจากสื่อออนไลน์ เป็นต้น

2. **คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ** เป็นการออกคำสั่งโดยอาศัยอำนาจพิเศษในฐานะรัฐอธิปไตย ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการเฉพาะ ที่ออกมาเพื่อบังคับใช้กับบุคคลบางคนเท่านั้น เช่น คำสั่งให้บุคคลมารายงานตัวต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งแต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ และคำสั่งให้ข้าราชการพ้นจากตำแหน่ง เป็นต้น

3. **คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ** เป็นคำสั่งที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 44 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 265 ออกคำสั่งที่เห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อย หรือความมั่นคงของชาติราชบัลลังก์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการ ก็ตาม

¹ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. การรัฐประหารในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : 2550. หน้า 9 – 10.

² โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw). (3 ธันวาคม 2560). ประกาศ คสช., คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. ต่างกันอย่างไร?. สืบค้น 12 กันยายน 2562 จาก <https://ilaw.or.th/node/4690>

แม้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2562 เรื่อง การยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ บางฉบับที่หมดความจำเป็น ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จำนวน 67 ฉบับที่หมดความจำเป็นแล้วก่อนที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติจะสิ้นสุดลงก็ตาม แต่ยังคงมีความกังวลของประชาชนอยู่ว่า ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่นั้นบางฉบับ อีกทั้งประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติแล้วบางฉบับ ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ของประเทศทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงควรที่จะต้องพิจารณาทบทวนเพื่อยกเลิกหรือปรับปรุงประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และกฎหมายดังกล่าวนั้น ให้มีความเหมาะสมต่อไป

รวมกฎหมาย สนช. ที่ผ่านอย่างคาใจ*

ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่มีผู้แทนประชาชนไม่มีฝ่ายค้าน ไม่มีการมีส่วนร่วมของประชาชน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้ตรากฎหมายเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว จึงขาดการตรวจสอบถ่วงดุล และการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้มีกฎหมายที่เป็นปัญหา และส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งมีจำนวนหลายฉบับ อาทิ

กฎหมายคุ้มครองสัตว์ (พ.ร.บ. ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557)

กฎหมายคุ้มครองสัตว์ออกมาภายใต้ความพึงพอใจของภาคประชาชนกลุ่มหนึ่ง อย่างไรก็ตามหลังจากกฎหมายฉบับนี้เริ่มบังคับใช้มีผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายฉบับนี้จำนวนหนึ่งจึงเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์กฎหมายฉบับนี้ เช่น นิยามของการทารุณกรรมสัตว์ที่กว้างจนทำให้ผู้คนกังวลว่าขอบเขตของการกระทำที่จะถูกลงโทษจากกฎหมายนี้อยู่ตรงไหนเช่นหากทำเพื่อป้องกันสัตว์ทำร้ายจะทำได้แค่ไหนรวมทั้งตัวบทลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับก็ถูกวิจารณ์ว่าโทษหนักกว่าการทำร้ายร่างกายคนเสียอีก

กฎหมายความเท่าเทียมระหว่างเพศ (พ.ร.บ. ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558)

กฎหมายความเท่าเทียมระหว่างเพศ มีความพยายามผลักดันจากภาคประชาชนมาหลายปี เป้าหมายเพื่อส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมระหว่างเพศ ปัจจุบัน สนช. ผ่านกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งมีประเด็นที่ถูกวิจารณ์ คือ การกำหนดช้อยกเว้น ในกรณีที่มีเหตุผลทางวิชาการ ทางศาสนา หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ช้อยกเว้นเหล่านี้ล้วนเป็นข้ออ้างสำหรับการกระทำละเมิดต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในสังคมปัจจุบัน และเหตุต่าง ๆ ล้วนเป็นคำที่มีความหมายกว้าง สามารถตีความได้หลากหลาย นอกจากนี้กฎหมายยังถูกวิจารณ์ว่าเน้นไปที่แนวทางการคุ้มครองและการลงโทษ แต่ไม่มีแนวทางที่จะส่งเสริมโอกาสให้เกิดความเสมอภาคขึ้น หรือไม่มีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

กฎหมายชุมนุมสาธารณะ (พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558)

กฎหมายชุมนุม เป็นกฎหมายที่มีการพูดถึงกันมาหลายสมัย เนื่องจากประเทศไทยเผชิญการชุมนุมอยู่เป็นประจำ เจ้าหน้าที่รัฐจึงต้องการเครื่องมือในการควบคุม อย่างไรก็ตามก็เกิดการตั้งคำถามถึงความเหมาะสมของการออกกฎหมายฉบับนี้ที่ออกมาในช่วงรัฐบาลทหาร สำหรับเนื้อหาที่ภาคประชาชนสะท้อนถึงปัญหา เช่น การกำหนดห้ามจัดการชุมนุมภายในพื้นที่ของรัฐสภาหรือทำเนียบรัฐบาลการห้ามชุมนุมในสถานที่ดังกล่าวอาจจะทำให้อำนาจต่อรองของประชาชนลดลง การต้องแจ้งชุมนุมล่วงหน้า 24 ชั่วโมง อาจส่งผลกระทบต่อบางกรณีที่เป็นเหตุเร่งด่วนเช่นคนงานถูกเลิกจ้างแล้วนายจ้างปิดโรงงานหนี ซึ่งแบบนี้ไม่สามารถแจ้งล่วงหน้าได้หรือนิยามของผู้จัดการชุมนุม ขยายครอบคลุมถึง ผู้ที่เชิญชวน หรือนัดให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุม ซึ่งอาจจะไม่ใช่ผู้จัดการชุมนุมที่มีอำนาจตัดสินใจ

กฎหมาย ป.ป.ช. (พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558)

กฎหมาย ป.ป.ช. ถูกเสนอโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือ หากเจ้าหน้าที่รัฐทำการทุจริต มีโอกาสได้รับโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต ซึ่งหากผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีในระหว่างถูกดำเนินคดีไม่ให้นับระยะเวลาที่หลบหนีเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

* ที่มา : รวมกฎหมาย สนช. ที่ผ่านอย่างคาใจ สืบค้นวันที่ 10 กันยายน 2562 จาก <http://www.ilaw.or.th/node/3971>

ทั้งนี้ข้อที่น่ากังวลคือโทษประหารชีวิตที่ดูเหมือนจะเป็นบทลงโทษที่รุนแรงเกินไปและคู่ขัดกับแนวทางสากลที่มีแนวโน้มที่จะลดการลงโทษจากการประหารชีวิต

กฎหมายภาษีมรดก (พ.ร.บ. ภาษีมรดก พ.ศ. 2558)

กฎหมายภาษีมรดกได้รับความสนใจอย่างมากเป้าหมายในเบื้องต้นคือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐ พร้อมกับเข้ามาช่วยลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างคนจนและคนรวย และสร้างความเป็นธรรมในสังคม อย่างไรก็ตามสุดท้ายเมื่อผ่านพิจารณาของ สนช. เนื้อหาของกฎหมายกลับเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนจากให้ผู้รับมรดกเกิน 50 ล้านบาทขึ้นไป ต้องเสียภาษีมรดก เป็น 100 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งการแก้ไขเนื้อหาในส่วนนี้ทำให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ากฎหมายฉบับนี้จะเป็นเพียงสัญลักษณ์เท่านั้น เพราะการขยับกลุ่มผู้ที่ต้องเสียภาษีเป็น 100 ล้าน จะทำให้ผู้เสียภาษีจริง ๆ มีเพียงไม่กี่คนเท่านั้น

กฎหมายกำลังพลสำรอง (พ.ร.บ. กำลังพลสำรอง พ.ศ. 2558)

กฎหมายกำลังพลสำรอง ถูกวิจารณ์อย่างหนักในโลกออนไลน์ เนื้อหาสำคัญให้อำนาจกระทรวงกลาโหม เรียกตัวชายไทยที่ผ่านการเกณฑ์ทหารหรือผ่านการเรียน รด. รวมทั้งผู้ที่จับใบดำได้ กลับมารับราชการทหารอีกครั้งเพื่อเป็นกำลังพลสำรอง สำหรับระยะเวลาการฝึก หรือวิธีการเรียกยังไม่กำหนดแน่ชัด ทั้งนี้ต้องรอกระทรวงกลาโหมออกกฎกระทรวงมารับ นอกจากนี้ผู้ประกอบการต้องให้ความร่วมมือด้วยการปล่อยลูกจ้างของตนเป็นกำลังพลสำรอง พร้อมทั้งยังต้องจ่ายเงินเดือนให้ลูกจ้างขณะเป็นกำลังพลสำรองด้วย กฎหมายฉบับนี้เป็นที่ถกเถียงถึงความเหมาะสม เพราะปัจจุบันประเทศไทยมีทหารกองประจำการจำนวนมาก ยังไม่มีแนวโน้มจะเกิดภัยสงคราม และยังหวังว่ากฎหมายจะเป็นช่องทางใหม่ให้ทหารคอร์รัปชัน ขณะที่ผู้ประกอบการเองไม่คุ้มค่าหากต้องจ่ายเงินเดือน โดยไม่ได้ผลตอบแทน ลูกจ้างเอง ก็มีแนวโน้มจะถูกเลิกจ้าง ขณะที่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระอาจต้องสูญเสียรายได้ไปเลย

กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา (พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2558)

การตรากฎหมายหลายฉบับเพื่อจัดวางระบบการอุทธรณ์ฎีกาใหม่สาระสำคัญคือกำหนดหลักเกณฑ์การยื่นคดีต่อศาลฎีกาใหม่ โดยกำหนดให้ประชาชนที่ต้องการยื่นคดีให้ศาลฎีกาวินิจฉัยต้องขออนุญาตจากศาลฎีกาก่อนเปลี่ยนจากระบบเดิมที่การยื่นคดีต่อศาลฎีกาเป็นสิทธิของคู่ความเพื่อลดภาระคดีของศาลฎีกาให้เหลือแต่คดีสำคัญที่จะวางบรรทัดฐานการตีความกฎหมายเท่านั้นระบบใหม่นี้อาจแก้ปัญหาคดีค้างได้มากแต่ขณะเดียวกันก็เป็นการพลิกโฉมกระบวนการยุติธรรมของไทย จากที่เดิมมีศาลสามชั้น เหลือเพียงสองชั้น ยกเว้นคดีที่พิเศษจริง ๆ เท่านั้นถึงจะขึ้นสู่ศาลฎีกาได้ ด้วยเหตุนี้ศาลอุทธรณ์จึงเป็นศาลสุดท้าย ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการตัดสิทธิประชาชนในการฎีกา เพราะศาลอุทธรณ์ก็ยังมีมาตรฐานการทำงานที่ต่างจากศาลฎีกาอยู่

กฎหมายมหาวิทยาลัยนอกระบบ (พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558, พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2558, พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2558, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต พ.ศ. 2558)

การตรากฎหมายให้มหาวิทยาลัยออกนอกระบบหลายฉบับ อาทิ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น เนื้อหาคือการนำมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงก็เพื่อให้มีอิสระ และความคล่องตัว

ในการบริหารจัดการ ทั้งเรื่องการจัดการทางการเงิน งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการภายในด้วยตัวเองได้ อย่างไรก็ตามมีข้อกังวลที่ตามมา เช่น รัฐไม่ได้ลดเงินสนับสนุนไปจากเดิม และมีแนวโน้มว่าค่าเล่าเรียนหลังการออกนอกระบบจะสูงขึ้น รวมถึงการคานอำนาจ และการตรวจสอบผู้บริหารมหาวิทยาลัยดูเหมือนจะรวมศูนย์อยู่ที่สภามหาวิทยาลัย

**ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ
และคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคม**

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมมีจำนวนหลายฉบับ เช่น

1. ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 108/2557 เรื่อง การปฏิบัติต่อผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อเข้าสู่การบำบัดฟื้นฟูและการดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู

มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ ในกรณีที่ผู้ใดต้องสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด หรือเสพและมียาเสพติดไว้ในครอบครองตามลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนด ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล และไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หากผู้นั้นยินยอมเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดดำเนินการให้ผู้นั้นเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

2. ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 116/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

3. คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 60/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว

มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติในการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเอกภาพ และเกิดผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว (กนร.) เพื่อช่วยปฏิบัติงานของคณะกรรมการนโยบายการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว (กนร.) โดยมีเสนาธิการทหารเป็นประธานอนุกรรมการ มีเจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวต่อคณะกรรมการ ประสานงานติดตามการดำเนินงาน ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พิจารณากลับกรองแผนงาน โครงการ และมาตรการที่เกี่ยวข้องก่อนนำเสนอคณะกรรมการ พิจารณา ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ก่อนเสนอคณะกรรมการพิจารณา เป็นต้น

4. คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2559 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินโครงการหรือกิจการของรัฐในการจัดให้มีสาธารณูปโภคอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะสามารถดำเนินการได้โดยรวดเร็ว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ของมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

“ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินโครงการหรือกิจการด้านการคมนาคมขนส่ง การชลประทาน การป้องกันสาธารณภัย โรงพยาบาล หรือที่อยู่อาศัย ในระหว่างที่รอผลการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามวรรคหนึ่ง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจการนั้น อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกชนผู้รับดำเนินการตามโครงการหรือกิจการไปพลางก่อนได้ แต่จะลงนามผูกพันในสัญญาหรือให้สิทธิกับเอกชนผู้รับดำเนินการตามโครงการหรือกิจการไม่ได้”

รุ่งนภา เจริญพันธ์¹ ได้กล่าวไว้ในบทความวิจัยเรื่อง ผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมจากการใช้อำนาจออกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2559 เรื่องนี้ มุ่งแก้ปัญหาของระบบการทำรายงาน EIA เฉพาะในมิติเรื่อง “ความล่าช้า” เท่านั้น โดยมีรายงานการศึกษาวิจัยหลายฉบับที่ชี้ให้เห็นว่าระบบรายงาน EIA ของประเทศไทยเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างและระบบมีปัญหาในหลากหลายมิติ ส่วนหนึ่งเป็นปัญหาในเรื่องความล่าช้าตามที่ต้องการแก้ไขโดยคำสั่งฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาในด้านการขาดความเชื่อถือจากประชาชนและชุมชน เนื่องจากขาดความโปร่งใสในการเข้าถึงข้อมูลรายงาน EIA ปัญหาด้านการมีส่วนร่วม ด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ปัญหาในด้านระบบการติดตามตรวจสอบให้มีการปฏิบัติตามมาตรการลดผลกระทบที่ระบุไว้ในรายงาน EIA ปัญหาในด้านการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น ผลของปัญหาเหล่านี้สะท้อนออกมาเป็นระยะ

5. คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 37/2560 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา

มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ โดยที่ในปัจจุบันการบริหารงานของสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มักปรากฏปัญหาการได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ทำให้การบริหารงานของสถานศึกษาต้องหยุดชะงัก ไม่สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง และเกิดความล่าช้าในการบริหารงานที่สำคัญหลายกรณี ส่งผลให้การดำเนินการเพื่อปฏิรูปการศึกษาซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในการปฏิรูปประเทศตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ไม่อาจบรรลุผลสำเร็จได้ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน

¹ รุ่งนภา เจริญพันธ์ ผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมจากการใช้อำนาจออกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 สืบค้น 7 กันยายน 2562 จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PSPAJ-KKU/article/view/213382/148385>

ของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพ ให้สถาบันอุดมศึกษามีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดที่มีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือเป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษามาดำรงตำแหน่ง อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดีหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะได้ สำหรับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและกฎหมายจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ

ประเด็นนี้มีนักวิชาการและบุคคลในวงการศึกษาคิดเห็นไว้อย่างหลากหลาย เช่น

อาวุธ ศรีศุกรี อุปนายกสภามหาวิทยาลัย รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่² ให้ความเห็นว่า ข้อดีของการใช้ มาตรา 44 คือเพื่อปลดล็อกมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ยังหาคนที่เหมาะสมไม่ได้ เป็นเครื่องมือที่ช่วยเปิดทางให้คนนอกเข้ามาดำรงตำแหน่งในมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ แต่ข้อเสียมีอยู่เช่นกัน คือคนนอกย่อมจะเข้าใจความเป็นสถาบันนั้น ๆ ได้ยาก รวมถึงการบริหารจัดการต้องรู้วามมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ๆ มีหน้าที่ มีเป้าประสงค์อย่างไร ซึ่งจะแตกต่างไปจากมหาวิทยาลัยเอกชน ที่บางครั้งการบริหารจะมีเรื่องของธุรกิจหรือผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง

ดังนั้น คนนอกจะต้องมีความเข้าใจ สามารถใช้ความรู้ ความสามารถมาพัฒนาเพื่อให้สถาบันและมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้น ๆ มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้

นงนิตย์ ธีระวัฒนสุข อธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี³ ให้ความเห็นว่า จุดเด่นของคำสั่งนี้จะช่วยให้เราได้คนเก่งเข้ามาพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะบุคคลที่เกษียณราชการไปแล้ว แต่มีความรู้ ความสามารถ และมีเครือข่ายในวงกว้างที่เป็นประโยชน์ต่อภาควิชาการ ส่วนจุดอ่อน หากคนนอกที่แต่งตั้งเข้ามาไม่ใช่คนในพื้นที่จะทำให้ไม่มีเวลาอุทิศตนให้มหาวิทยาลัยอย่างเต็มที่ และในแง่งบประมาณจ้างจะสูงกว่าการเลือกบุคคลภายในที่มีตำแหน่งทางวิชาการ และอัตราเงินเดือนที่ชัดเจนตั้งแต่ต้น ข้อสังเกตที่ว่าคำสั่งนี้จะเอื้อให้ทหารเข้ามาแทรกแซงภาควิชาการหรือไม่นั้น มองว่านายกรัฐมนตรีน่าจะมีเจตนาเช่นนั้น เพราะการเลือกบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นฝ่ายบริหาร หลายมหาวิทยาลัยมีประเด็นตีความข้อกฎหมายว่าทำไมได้ต้องมาจากคนในเท่านั้น เมื่อกระทรวงศึกษาธิการรับรู้ปัญหาก็นำมาสู่การออกคำสั่งฉบับนี้ เพื่อช่วยปิดช่องโหว่ที่เกิดขึ้นในหลายแห่ง

ชูศักดิ์ ลิ่มสกุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์⁴ ให้ความเห็นว่า คำสั่งตามมาตรา 44 เปิดช่องให้คนนอกเข้ามาเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้ มองว่าเป็นข้อดี เพราะเขาไม่ได้จำกัดเฉพาะคนนอกอย่างเดียว จะเป็นคนในก็ได้ ถือเป็นการเปิดกว้าง ให้โอกาสทั้งคนในและคนนอกได้เข้ามาทำงาน และยังเปิดโอกาสคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่บริหารมหาวิทยาลัย ส่วนที่เป็นห่วงเรื่องการสืบทอดอำนาจนั้น ในระบบการได้มาซึ่งตำแหน่งอธิการบดีหรือผู้บริหาร มีรูปแบบคณะกรรมการสรรหา ซึ่งคณะกรรมการเหล่านี้

² ชี้ข้อดี-ข้อเสีย มาตรา 44 เอื้อ “คนนอก” นั่งอธิการบดี. สืบค้น 12 กรกฎาคม 2562 จาก https://www.khaosod.co.th/hot-topics/news_471722

³ เรื่องเดียวกัน

⁴ เรื่องเดียวกัน

มีคุณวุฒิและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ คงพิจารณาแล้วว่าเป็นผู้ที่เหมาะสม จึงมองว่าเป็นข้อดีในเรื่องของการเปิดกว้าง และการเปิดโอกาส

คิดว่าคำสั่งดังกล่าวเน้นการช่วยแก้ปัญหาของบางมหาวิทยาลัย ในเรื่องของคนที่เข้ามาเป็น อธิการบดีว่าจะเป็นคนนอกหรือคนในก็ได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่คือในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ส่วนคนที่เข้ามาหากไม่เป็นข้าราชการจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน หรือไม่นั้น ต้องดูกระบวนการสรรหาว่าคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หรือไม่ เชื่อว่าคณะกรรมการสรรหาจะคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านการศึกษา มาทำงานอยู่แล้ว คงไม่เลือกบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาเข้ามาทำงานอย่างแน่นอน

โดยสรุปมองว่าการออกคำสั่งดังกล่าวเพื่อแก้ปัญหาตำแหน่งอธิการบดีในราชภัฏและราชมงคล ซึ่งเป็นข้อดีที่จะเปิดโอกาสให้ทั้งบุคคลภายนอกและภายในมีโอกาสเข้ามาทำหน้าที่ เป็นการเปิดกว้าง ในการสรรหาบุคลากร

**ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน**

ในระหว่างที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้าบริหารประเทศตั้งแต่ 22 พฤษภาคม 2557 ถึง 16 กรกฎาคม 2562 หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ใช้อำนาจในฐานระัฐอธิปัตย์และอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้อำนาจไว้ ออกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จำนวนถึงกว่า 500 ฉบับ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ และเพื่อป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อย หรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ซึ่งประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวนั้นบางฉบับสิ้นผลใช้บังคับแล้ว เช่น ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 12/2557 เรื่อง ขอความร่วมมือจากสื่อสังคมออนไลน์ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 17/2557 เรื่อง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต บางฉบับได้มีการนำไปตราเป็นกฎหมายประกาศใช้บังคับแล้ว เช่น พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558 และบางฉบับยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเนื่องจากยังคงมีความจำเป็นอยู่

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ประชาชนเสนอให้ยกเลิก

แม้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 9/2562 ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติบางฉบับที่หมดความจำเป็นแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีความกังวลของประชาชนเกี่ยวกับประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติที่ยังคงอยู่ ซึ่งบางฉบับมีผลต่อสิทธิและเสรีภาพในด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพสื่อมวลชน เสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยประกาศและคำสั่งที่ยังคงมีอยู่นั้นมีจำนวน 20 ฉบับ ที่ประชาชนเห็นว่าควรยกเลิก จำแนกออกได้เป็น 4 ประเด็น¹ ดังนี้

1. ประเด็นเสรีภาพสื่อมวลชน จำนวน 2 ฉบับ คือ

- 1) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 26/2557 เรื่อง การดูแล และสอดส่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์
- 2) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 41/2559 เรื่อง การกำกับดูแลการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ

¹ โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw). (9 กรกฎาคม 2562). ประกาศและคำสั่ง คสช. รวมถึงคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ภาคประชาชนอยากให้ยกเลิกยังเหลืออยู่อีก 20 ฉบับ. สืบค้น 7 กันยายน 2562 จาก <https://ilaw.or.th/node/5323>

2. ประเด็นเสรีภาพในการแสดงออก จำนวน 5 ฉบับ คือ

- 1) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 7/2557 เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง
- 2) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (เฉพาะ) ฉบับที่ 25/2557 เรื่อง ให้มำรายงานตัวหรือแจ้งเหตุขัดข้อง
- 3) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 29/2557 เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
- 4) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด
- 5) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 49/2557 เรื่อง ความผิดสำหรับการสนับสนุนการชุมนุมทางการเมือง

3. ประเด็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 4 ฉบับ คือ

- 1) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ
- 2) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2558 เรื่อง แก้ไขคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558
- 3) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 13/2559 เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- 4) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2560 เรื่อง มาตรการให้อำนาจกำหนดพื้นที่ควบคุมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

4. ประเด็นสิทธิชุมชน และสิ่งแวดล้อม จำนวน 9 ฉบับ คือ

- 1) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 4/2558 เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะและประชาชนโดยส่วนรวม
- 2) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2558 เรื่อง การจัดหาที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 15 พฤษภาคม 2558
- 3) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 74/2559 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2558
- 4) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
- 5) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 4/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสำหรับการประกอบกิจการบางประเภท
- 6) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2559 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

7) คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 31/2560 เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประโยชน์สาธารณะของประเทศ

8) คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 46/2560 เรื่อง การจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

9) คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 47/2560 เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติด้านสิทธิเสรีภาพที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

ประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติด้านสิทธิเสรีภาพที่อยู่ในความสนใจของประชาชน และมีความเห็นว่าสมควรยกเลิกมีอยู่ 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 13/2559 เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ความมีอยู่ของคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 13/2559 เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ยังคงเป็นประเด็นที่สังคมยังคงมีความกังวลอยู่ โดยโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw) และศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน² ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ที่ผ่านมาหัวหน้าคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติไม่ได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งทั้งสองฉบับข้างต้น คำสั่งทั้งสองฉบับนั้นจึงยังมีผลอยู่ ทำให้เจ้าหน้าที่ทหารสามารถเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ตลอดจนสามารถจับกุม คั่น ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และควบคุมตัวบุคคลได้ไม่เกิน 7 วัน ในความผิดตามที่กำหนดไว้ได้ โดยไม่ต้องมีหมายศาล ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และอาจนำมาซึ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบอื่นตามมา ซึ่งในประเด็นนี้นายวิชญ์ เครืองาม

² โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน. (13 มิถุนายน 2562). คำสั่งหัวหน้า คสช. 3/2558 ทหารยังมีอำนาจพาคนไปปรับทัศนคติ และขังในค่ายทหาร 7 วัน. สืบค้น 6 กันยายน 2562 จาก <https://ilaw.or.th/node/5294>; ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (10 กรกฎาคม 2562) ทหารยังคงอำนาจควบคุมตัวพลเรือน : ข้อสังเกตต่อคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 9/2562 เรื่อง การยกเลิกประกาศ คสช. คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. บางฉบับที่หมดความจำเป็น, สืบค้น 8 กันยายน 2562 จาก <https://www.tlhr2014.com/?p=12978>

รองนายกรัฐมนตรี และนายธนกฤต วรณัชชากุล อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด³ ได้ชี้แจงว่า ถึงแม้คำสั่งดังกล่าวจะไม่ได้ยกเลิกก็ตาม แต่เมื่อคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งที่เชื่อมโยงกับการใช้อำนาจของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติไม่มีอยู่แล้ว คำสั่งดังกล่าวจึงสิ้นสภาพไปพร้อมกับ คณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยไม่ต้องมีการยกเลิก

2. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัวเป็นความผิด

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัวเป็นความผิด เป็นประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติอีก 1 ฉบับ ที่ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน ซึ่งได้มีหลายฝ่ายได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการคงอยู่ของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ดังนี้

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน⁴ ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 ไว้ว่า แม้คณะรักษาความสงบแห่งชาติจะยกเลิกความผิดฝ่าฝืนชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2561 เรื่อง การให้ประชาชนและพรรคการเมือง ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองก็ตาม แต่ความผิดฐานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกมารายงานตัวต่อ คณะรักษาความสงบแห่งชาติยังคงอยู่ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัวเป็นความผิด ซึ่งที่ผ่านมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ออกคำสั่งเรียกบุคคลมารายงานตัวอย่างน้อย 472 ราย และดำเนินคดีกับบุคคลที่ไม่มารายงานตัวอย่างน้อย 14 ราย โดยหมายจับบุคคลที่ยังไม่มารายงานตัวจะคงมีผลทางกฎหมายอยู่ ความผิดฐานไม่มารายงานตัวตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติถูกกำหนดขึ้นเพื่อควบคุมเป้าหมายทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติโดยเฉพาะ เนื่องจากบุคคลที่ถูกเรียกรายงานตัวไม่ใช่ผู้กระทำความผิดหรือหากกระทำความผิดก็มีขั้นตอนตามกฎหมายปกติอยู่แล้ว

เมื่อบุคคลที่ถูกเรียกเข้ารายงานตัวต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และถูกควบคุมตัวในค่ายทหาร ผู้ถูกเรียกรายงานตัวจะตกอยู่ในสถานะที่ไม่อาจติดต่อโลกภายนอก บุคคลอื่นไม่อาจทราบชะตากรรมของเขา เสี่ยงต่อการถูกซ้อมทรมาน และศาลไม่อาจยื่นมือเข้ามาตรวจสอบการถูกควบคุมตัวในลักษณะนี้ รวมถึงอาจถูกนำตัวไปพิจารณาคดียังศาลทหารภายหลัง ทำให้บุคคลที่ถูกเรียกรายงานตัวบางส่วนเลือกที่จะหลบหนีออกนอกประเทศ กลายเป็นผู้ลี้ภัยทางการเมือง อย่างน้อย 86 ราย ดังนั้นจึงควรยกเลิกฐานความผิดตามประกาศ

³ ‘วิชญ์’ แจงวุ่น! หลังบอก คสช.หมดอำนาจ ยังปรับทัศนคติได้ แท้จริงไม่ใช่แบบนั้น, (18 กรกฎาคม 2562), ข่าวสดออนไลน์ สืบค้น 8 กันยายน 2562 จาก https://www.khaosod.co.th/politics/news_2719272 และ “ทหารหมดอำนาจจับคนคุมขัง” โดยไม่มีหมายศาล “อัยการธนกฤต” เผยคำสั่งคสช. จ่อสิ้นสภาพ”, (14 กรกฎาคม 2562), มติชนออนไลน์ สืบค้น 30 สิงหาคม 2562 จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1581412

⁴ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (10 กรกฎาคม 2562) ทหารยังคงอำนาจควบคุมตัวพลเรือน : ข้อสังเกตต่อคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 9/2562 เรื่อง การยกเลิกประกาศ คสช. คำสั่ง คสช. และคำสั่งหัวหน้า คสช. บางฉบับที่หมดความจำเป็น, สืบค้น 8 กันยายน 2562 จาก <https://www.tlhr2014.com/?p=12978>

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคล ให้มารายงานตัวเป็นความผิดโดยทันที โดยไม่จำเป็นต้องโอนคดีดังกล่าวไปยังศาลยุติธรรม เช่นเดียวกับ การยกเลิกความผิดฝ่าฝืนการชุมนุมทางการเมืองตามข้อ 12 ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

นางสาวเกศปริยา แก้วแสนเมือง โฆษกพรรคเพื่อชาติ ในฐานะทีมโฆษก 7 พรรคร่วมฝ่ายค้าน เพื่อการมีส่วนร่วมภาคประชาชน⁵ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับนี้ว่า หลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้าบริหารประเทศ ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรียกให้บุคคลมารายงานตัวต่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติถึง 39 ฉบับ เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชน ทำให้เกิดผู้ลี้ภัยการเมืองไปอยู่ต่างประเทศจำนวนหนึ่ง ซึ่งพรรคร่วมฝ่ายค้านจะดำเนินการเสนอร่างกฎหมาย เพื่อยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติเหล่านี้ต่อไป

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 279 ซึ่งได้กำหนดให้บรรดา ประกาศ คำสั่ง และการกระทำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือที่จะออกใช้บังคับต่อไปในระหว่างที่คณะรัฐมนตรี ที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ยังไม่เข้ารับหน้าที่ ไม่ว่าจะเป็นการประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำที่มีผลใช้บังคับในทางรัฐธรรมนูญ ทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร หรือทางตุลาการ ให้ประกาศ คำสั่ง การกระทำตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำนั้น เป็นประกาศ คำสั่ง การกระทำ หรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมาย และมีผลใช้บังคับโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ต่อไป การยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประกาศหรือคำสั่งดังกล่าว ให้กระทำเป็นพระราชบัญญัติ เว้นแต่ประกาศ หรือคำสั่งที่มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจทางบริหาร การยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำโดยคำสั่ง นายกรัฐมนตรีหรือมติคณะรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี อีกทั้งยังกำหนดให้บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 และที่แก้ไขเพิ่มเติมว่าเป็นการชอบด้วย รัฐธรรมนูญและกฎหมาย รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว ให้ถือว่าการนั้นและการกระทำนั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้และกฎหมาย ประกอบกับความไม่ชัดเจนว่าในปัจจุบันประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับใดบ้างที่ยังคงมีผลอยู่ ย่อมสร้างความกังวลให้แก่ประชาชนว่าตนไม่ได้รับความคุ้มครองในสิทธิและเสรีภาพจากรัฐ ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาทบทวนเพื่อยกเลิก หรือแก้ไขเพิ่มเติมบรรดาประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำดังกล่าว พร้อมทั้งมีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม และหากจำเป็นต้องมีกฎหมายบังคับใช้บังคับ กับกรณีดังกล่าว ควรใช้กระบวนการทางรัฐสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

⁵ “ปีศาจเผด็จการ! 7 พรรคฝ่ายค้านจ่อเสนอกฎหมายยกเลิกคำสั่ง คสช. เปิดทางผู้ลี้ภัยการเมืองกลับไทย”, (12 กรกฎาคม 2562), ไทยโพสต์ออนไลน์. สืบค้น 8 กันยายน 2562 จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/40765>

เอกสารเพิ่มเติม

ตัวอย่างคำสั่งและประกาศของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ

1. ด้านกฎหมาย

1.1 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558 เรื่อง การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ

1.2 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

1.3 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 4/2558 เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

1.4 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 4/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม

1.5 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2558 เรื่อง แก้ไขคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2558

1.6 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 5/2560 เรื่อง มาตรการให้อำนาจกำหนดพื้นที่ควบคุมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

1.7 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2559 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

1.8 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 13/2559 เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตราย

1.9 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2558 เรื่อง การจัดหาที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

1.10 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 31/2560 เรื่อง การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.11 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 41/2559 เรื่อง การกำกับดูแลการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณะ

1.12 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 46/2560 เรื่อง การจัดตั้งสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

1.13 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 47/2560 เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

1.14 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 74/2559 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2558

1.15 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 7/2557 เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง

1.16 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 25/2557 เรื่อง ให้มีรายงานตัว หรือแจ้งเหตุขัดข้อง

1.17 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 26/2557 เรื่อง การดูแล และสอดส่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์

1.18 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 29/2557 เรื่อง ให้อำนาจบุคคลมารายงานตัวตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

1.19 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 41/2557 เรื่อง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัว เป็นความผิด

1.20 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 49/2557 เรื่อง ความผิดสำหรับการสนับสนุนการชุมนุมทางการเมือง

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 2/2560 เรื่อง การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2.2 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 4/2562 เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาการประกอบกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

2.3 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2560 เรื่อง มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2.4 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 42/2559 เรื่อง การดำเนินการโครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน

2.5 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 47/2560 เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2.6 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 78/2559 เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาการเชื่อมต่อระบบรถไฟฟ้าโครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน (สายเฉลิมรัชมงคล)

3. ด้านสังคม

3.1 คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2559 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

3.2 คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 37/2560 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา

3.3 คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 60/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว

3.4 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 108/2557 เรื่อง การปฏิบัติต่อผู้ต้องสงสัยว่ากระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อเข้าสู่การบำบัดฟื้นฟูและการดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู

3.5 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 116/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4. ด้านการเมือง

4.1 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 9/2562 เรื่อง การยกเลิกประกาศคณะรักษา
ความสงบแห่งชาติ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
บางฉบับที่หมดความจำเป็น

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

Tel. 0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร